

43. Unde patet, quantum intersit communicanti se diligenter præparare per actus fidei, spei, & charitatis, per veram sui demissionem, & omnis culpæ detestationem. Pariter quantum intersit non statim a communione, ut fit a multis animum ad alia divertere, sed tempus illud, quod S. Theresia merito pretiosum vocat, in oratione, gratiarum actione, & suavibus cum Jesu colloquiis impendere, cum inde magna ex parte fructus copiosus gratiæ proveniat. Quin imo S. Carolus, alique Viri Sancti monent eos, qui cibum Eucharisticum sumpserint, ut ea præsertim die linguam, & ceteros sensus ab omni inordinata affectione cohibeant.

CAPUT IV.

De Missæ Sacrificio.

44. *Quest. 1.* An & quale sit Eucharistia Sacrificium? R. Missam esse verum Sacrificium fide constat ex Trid. *Sess. 22. c. 1. & Can. 2. 3. & 4.* Ratio autem est, quia Sacrificium est *oblatio facta Deo per immutationem alicujus rei, in signum supremis dominii, ex legitima institutione.* Quæ omnia Eucharistia in Missa conveniunt; per consecrationem enim, & sumptionem mystice immolatur Christus, qui est victima, & offertur Æterno Patri in recognitionem supremi dominii vitæ, & mortis; atque ita a Christo fuit institutum, ut Sacerdotes in ejus persona offerrent. Hoc autem Sa-

cificium continet in se rationes omnes Sacrificiorum antiquæ legis; est enim *holocaustum* in recognitionem Divinæ excellentiæ, *Eucharisticum* in gratiarum actionem; *propitiatorium* pro nostris peccatis, & *impetratorium* gratiarum per merita Christi. Nec differt quoad substantiam a Sacrificio Crucis, non solum quia eadem est persona, & victima; quæ offertur, sed quia ratio formalis oblationis est omnino eadem, scilicet protestatio supremi Dei dominii. Differunt autem accidentaliter, cum illud cruentum fuerit, istud incruentum, in illo mors vera, & physica, intercesserit, in isto mystica tantum; illud per Redemptorem ipsum obratum Patri fuerit, istud non nisi ministerio Sacerdotum; illud meritorium fuerit, quia in eo solum fuit pretium nostræ redemptionis; in hoc vero tantum applicentur merita Christi.

45. *Quest. 2.* In quo consistat essentia Sacrificii Eucharistici? R. alii eam constituunt in oblatione, alii in sumptione, alii denique cum Suario in sola consecratione. Bellarminus autem forte probabilius eam docet consistere partim in consecratione, partim in sumptione. Quicquid sit de hac controversia, certum est sumptionem pertinere ad integritatem Sacramenti, adeoque in Rubrica Missalis præribitur: *si Sacerdos graviter infirmatur, aut moriatur post consecrationem corporis tantum, ante consecrationem sanguinis; vel utroque consecrato, Missa per alium Sacerdotem expleatur ab illo loco, ubi ille desit; & in casu necessita-*

tatis etiam per non jejunum. Et idem docet S. Th. 3. p. q. 83. art. 6. ex Conc. Tolet. VII. Ratio autem Sacrificii requirit consecrationem sub utraque specie; nam si panis tantum absque vino vel istud sine pane offeratur, erit quidem Sacramentum, sed non erit Sacrificium. Ita DD. communiter, paucis exceptis.

46. *Quæst. 3.* Quisnam sit offerens Sacrificium Missæ, & pro quibus offerri possit? R. Christus Dominus est præcipuus Sacerdos, offerens se ipsum hostiam vivam Æterno Patri, ut constat ex Trid. Sess. 22. c. 2. Ministri autem Christi sunt Presbyteri, quibus solum inest potestas consecrandi corpus, & sanguinem Christi, & re ipsa consecrant quantumvis hæretici, excommunicati, cet. ut ab eodem Trid. declaratur Sess. 23. c. 1. Tota pariter Ecclesia dicitur offerre Sacrificium per Sacerdotes; fideles autem per eorum manus offerunt, idque tribus modis. Primo generali, & communi ratione, quatenus Sacerdotes agunt ut publici Ecclesiæ Ministri, & pro fidelibus omnibus offerunt. Secundo magis speciali ratione, nempe assistendo Sacrificio. 3. procurando, ut pro ipsis nominatim celebretur. Certum est autem posse offerri Sacrificium pro fidelibus omnibus tum vivis, tum defunctis, ut definit Tridentinum Sess. 22. c. 2. idque, ut ait, *juxta Apostolorum traditionem.* Certum est item Sacerdotem, ut personam privatam, posse offerre pro excommunicatis, hæreticis, & infidelibus; sed pro excommunicato non tolerato offerre nequit nomine Ecclesiæ, & ut

Minister ejus. An autem id possit Ecclesiæ nomine pro iis, qui tolerentur, uti & pro infidelibus, res est utrinque probabilis.

47. *Quæst. 4.* An Missa defunctorum plus istis prosit, quam Sanctorum Missæ? R. S. Th. Suppl. q. 71. art. 9. ad 2. *Ex parte Sacrificii oblativæ qualiter prodest defuncto, de quocumque dicatur, sed ex parte orationum magis prodest illa, in qua sunt orationes ad hoc determinatæ; sed tamen hic defectus recompensari potest per majorem devotionem, vel ejus, qui dicit Missam, vel ejus, qui jubet dici, vel iterum per intercessionem Sancti, cujus suffragium Missa imploratur.*

48. *Quæst. 5.* Quod sunt effectus Sacrificii Missæ? R. quatuor sunt præcipui, quorum primus est remissio peccatorum, impetrando auxilium ad pœnitentiam, per quam peccata deleantur. Ita TT. omnes cum S. Th. ex Trid. Sess. 22. c. 2. dicente; *Hujus (Sacrificii) oblatione placatus Dominus gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata, etiam ingentia dimittit.* Idem dico de venialibus contra Canum, & Valentiam, qui volunt venialia remitti ex virtute immediata Sacramenti. 2. effectus est, per se remittere pœnas peccatorum hominibus justis, pro quibus offertur, ut definit Trid. Sess. 25. c. 3. est augmentum gratiæ, sive id fiat per se, ut nonnullis placet, seu impetrando auxilium ad perficiendos actus, quibus gratia augeatur, ut verius docet Suarez cum communi sententia. 4. effectus est impetratio bonorum spiritualium, & temporalium, quatenus ista prosunt animæ bonis, ex Trid. laudato.

49. *Quæst. 6.* Quantus sit valor Sacrificii Missæ? R. si sacrificium istud in se ipso consideretur, est infiniti pretii, cum in eo hostia, quæ offertur, sit valoris infiniti, & infinita sit in merito persona Christi, quæ est principalis offerens. In quo nulla esse potest inter Catholicos DD. controversia. Si vero consideretur in eo Sacerdos offerens, & iis, pro quo offertur, erit quidem finiti valoris, non quidem quoad sufficientiam, sed quoad applicationem, ad eum fere modum, quo Sacrificium Crucis in genere satisfactionis fuit infiniti valoris, sed non nisi finito modo applicatur hominibus secundum uniuscuiusque dispositionem. Sic etiam Sacramenta, licet infinita virtute polleant, effectum tamen limitatum operantur. Ita D. Th. 3. p. q. 79. art. 5. Hinc Sacrificium Missæ quoad fructum ejus principalem tam prodest, si offeratur a bono, quam a malo Sacerdote, cum valor sit ex opere operato pendens a meritis Christi. Quoad fructuum vero precum valent etiam ipse preces, factæ a Sacerdote nequam, quatenus hic orat nomine Ecclesiæ; non valent autem, quatenus orat proprio ipsius nomine. Hinc Alex. III. *Can. 90.* ait: *Sacerdotes quanto digniores sunt, tanto facilius, pro quibus clavant, exaudiuntur.* Censet autem D. Th. 3. p. q. 82. art. 7. quod si celebrans sit excommunicatus, *orationes ejus efficaciam non habent, quia est ab Ecclesiæ unitate separatus.* Quod solum habere locum, putant Roncaglia, Layman, & alii de excommunicato vitando, non ita de tolerato.

50. *Quæst. 7.* An, & quando Sacerdos te-

neatur celebrare? R. S. Thomas, Suarez, & communis Theologorum docent, Sacerdotes omnes sub gravi teneri saltem in præcipuis anni fetis celebrare 1. ex Divino præcepto, contento in ep. ad Heb. 5. *omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat bona, & sacrificia pro peccatis.* Et ex verbis Christi Lucæ 22. *hoc facite in meam commemorationem.* Quæ verba declarat Tridentinum Sess. 22. c. 1. continere verum præceptum. 2. ex Eccl. præcepto, cum in cap. *dolentes 9. de celeb.* Innoc. III. suspensionis pœna afficiat eos, qui *vix ter, aut quater in anno celebrant.* Et Trid. Sess. 23. de Reform. c. 14. ait: *Curet Episcopus, ut Sacerdotes, saltem diebus dominicis, & festis solemnibus Missas celebrent.* Et hæc sententia conformis est decreto S. Cong. Concilii, edito Nov. 1696, ubi dicitur: *qui sine justa causa ter, vel quater in anno non celebravit, peccat mortaliter, & potest ab Episcopo puniri.* Itaque jure merito opinio contraria Cajetani jussu Pii V. expuncta est ex ejus commentariis. Quamvis autem aliqui excussent a mortali Sacerdotem non celebrantem, secluso scandalo, ipsi tamen fatentur eum vix posse scandalum evitare, si non celebret per totum annum absque evidenti causa, cum signum sit pravæ conscientiæ. Idem sentit Suarius de eo, qui per diuturnum anni tempus, puta per sex, vel octo menses, non celebraret.

51. Quænam autem sint præcipua festa, quibus Sacrum facere tenetur Sacerdos, varie Auctores explicant. Sotus intelligit Festa Nativita-

tis, Paschatis, & Pentecostes, quibus olim Fideles communicare consueverunt. Alii addunt festa solemnia Christi Domini, & B. Mariæ, quibus nonnulli adjungunt dies omnes Dominicos, & festos solemniores. Parochi profecto tenentur celebrare, quoties populus tenetur Missam audire, ut docet Bened. XIV. ad mentem Concilii Tridentini. In Ecclesiis autem Cathedralibus, Collegiatis, & Conventualibus quotidie debet una Missa cantari, aut saltem privatim celebrari, idque ex præcepto, quamvis in hoc servari debeat antiqua uniuscujusque Ecclesie consuetudo.

52. *Quest. 8.* Quo loco, & tempore liceat celebrare? R. in rubrica Missalis dicitur: *Missæ privata, saltem post Matutinum, & laudes quacumque hora ab aurora usque ad meridiem dici potest.* Ex privilegio autem, vel ex consuetudine, ab Episcopis tolerata celebrari potest paulo ante auroram, & paulo post meridiem, scilicet uno, vel altero quadrante. Imo si necessitas gravis urgeat, v. g. dandi viaticum infirmo, potest fieri sacrum pluribus horis ante solis ortum, atque etiam ubi consuetudo viget, potest hyeme anteverti Sacrum in gratiam opificum. In die Nativitatis Domini statim a media nocte canitur Missa sollemnis, sed aliæ duæ celebrari nequeunt ex pluribus S. Cong. decretis ante auroram, uti & privatæ Missæ, neque potest ante illam distribui Eucharistia. Non licet Missam celebrare feria 6. Majoris hebdomadæ; feria autem quinta ejusdem, & sabbato non potest privatim celebrari ex pluribus decretis, & praxi Ecclesiæ,

nisi in feriam quintam incidat festum Anuntiationis B. Mariæ vel S. Joseph, quia tunc datur facultas in quibusdam Ecclesiis celebrandi, ut populus præcepto audiendi Sacrum satisfiat.

53. Nemini licet, una, eademque die plures Missas peragere, nisi in die Nativitatis, aut si Parochus duas habeat Parochias dissitas, nec sit alius Sacerdos, qui possit commode in alia celebrare ut declaravit Bened. XIV. decreto edito 16. Martii 1746, qui omnino reprobatur usum celebrandi duas Missas ab eodem Presbytero in die feriali, ne populus frequens numero sacro privetur. Et quamvis olim licuerit Parocho in die festivo secundam Missam pro defuncto celebrare, id tamen non licet juxta præsentem disciplinam, quæ permittit, ut relicta Missa de die, possit cani Missa pro defuncto, si præsens sit cadaver. *in Hispania ex indulto Bened. IX. celebrari possunt tres Missæ in die omnium defunctorum, sed una saltem est applicanda pro defunctis, & quidem sine stipendio.*

54. Circa locum, in quo Missa celebranda est, constat ex Trid. Sess. 21. non licere sacrum facere, nisi in Ecclesia, vel Oratorio ab Episcopo consecrato, vel benedicto, nisi gravis necessitas excuset. Talis autem erit, si Ecclesia diruta sit, & alias populus carebit Missa; & sic conceditur c. 2. *de consecr. dist. 1.* Item si populum in solemnibus festo templum non capiat, ut cum Lugo docet Bened. XIV. *de Sacr. Missæ lib. 3. c. 3.* Pariter in castris pro exercitu, sed festis tantum diebus, quamvis etiam ferialibus permitti solet in tentoriis Principum, aut Du-

eum, præmissa tamen, si fieri possit, licentia Ordinarii. Præterea id licet in portu, ne navigantes; qui navem deserere nequeunt, priventur sacro; non tamen in flumine, vel in mari ob periculum effusionis sanguinis. Ubi tamen viget contraria praxis ob indulta R. Pontificis, ut in Lusitania, & alibi, solum permittitur in magna tranquillitate maris, & assistente celebranti alio sacerdote, qui post consecrationem teneat calicem. Facultas autem celebrandi in altari portatili reservata est S. Pontifici, a quo solo potest etiam permitti celebratio in oratoriis privatis, in quibus non sit janua, habens ingressum per viam publicam. Plura de Oratoriis privatis vide apud Auctorem.

CAPUT V.

De violatione Ecclesiæ, reconciliatione, & execratione.

55. *Quest. 1.* An liceat Missam celebrare in Ecclesia violata? R. non licere, idque sub gravi peccato, nisi in gravi necessitate. Ratio est, quia est contra prohibitionem Ecclesiæ in re gravi, ad Religionem pertinente. Sed ita celebrans non incurrit suspensionem; quæ solum indicitur celebrantibus in loco interdicto, ut notat cum Suario Bened. XIV. lib. 3. de *Sacrif. Missæ*. Jam vero necessitas sufficiens ad Divina mysteria peragenda in loco violato censetur, si populus aliam Ecclesiam non habeat, ubi Missam audiat. Petenda tamen est ab Episco-

po venia, si adiri possit, si secus autem, sine ea est celebrandum. Ita Card. de Lugo, & alii. Nomine autem Ecclesiæ non intelliguntur oratoria privata, quæ non sint benedicta, neque sit in eis altare ad facienda Sacra; neque turris Ecclesiæ, Sacristia, tectum, fornices cryptæ, pavementum subterraneum, nisi sit sepultura, bene vero capellæ, quæ sunt partes ipsius Ecclesiæ.

56. *Quest. 2.* Quibus actionibus Ecclesia, & cœmenterium violentur, seu polluantur? R. 1. ut violetur Ecclesia, requiritur ut delictum sit publicum, & notorium, saltem notorietate facti, ut constat ex c. *significasti de adult.* & ut delictum, per quod polluitur, sit grave peccatum. R. 2. Ecclesia 1. polluitur per effusionem seminis, vel sanguinis humani, quæ sit voluntaria, & copiosa. 2. per homicidium voluntarium, & injuriosum saltem immunitati Ecclesiæ, etiamsi fiat asque effusione sanguinis. Non tamen polluitur per vulnus inflictum extra Ecclesiam, etiamsi vulneratus postea ad Ecclesiam confugiat, & ibi moriatur. Contra vero si vulnus fiat intra Ecclesiam, & sanguis fundatur extra illam, violata censetur per actionem injuriosam, qua causatur effusio.

57. Ex dictis fit, Ecclesiam non violari, 1. per homicidium factum casu, vel ab amente. 2. per illud factum in sui defensionem. 3. per paucas guttas sanguinis. 4. per levem percussionem, v. g. narium in rixa puerorum, etiamsi copiosus sanguis effluat, quia ut plurimum evenit absque peccato gravi. 5. per inculpam pol-

lutionem, vel fornicationem ab amente factam. Addunt aliqui actum conjugalem; sed melius alii censent; per illum etiam violari Ecclesiam, nisi conjuges versentur in morali necessitate. Suarez, Sanctius, Holzmanus.

58. Polluitur etiam Ecclesia per sepulturam excommunicati non tolerati ex c. 7. *de consecr.* Non tamen si sepeliatur hæreticus nominatim non denunciatus, præsertim in locis, ubi isti tolerantur. Item polluta censetur Ecclesia, ubi sepultus sit infidelis, quamvis de infante non baptizato multi negent. Semper tamen esset illicitum, ipsum in loco sacro sepelire, ut fatentur omnes. Porro Ecclesia polluta polluuntur altaria, atque etiam contingunt ei cœmenterium; quia ex proverbio accessorium sequitur principale, non tamen e contrario.

59. *Quæst. 3.* Quo modo tollatur Ecclesiæ pollutio? R. si sit consecrata ab Episcopo, solum potest reconciliari ab Episcopo, idque ritu in Pontificali præscripto. Si vero tantum sit benedicta, potest fieri reconciliatio a quocumque Sacerdote per aspersionem solum aquæ benedictæ, sed præcedere debet Episcopi delegatio ex Rituali Romano. Regulares habent a R. Pontifice privilegium templa sua reconciliandi. Per solam autem celebrationem non reconciliatur Ecclesia, ut merito tradit Lugo, cum ex nullo jure constet celebrationem vicem gerere posse conciliationis.

60. *Quæst. 4.* Quando fiat execratio Ecclesiæ? R. Cum perdit suam consecrationem, idque fit, cum ita destruitur, ut usum, & formam

suam amittat. Censetur autem execrata Ecclesia, cum parietes secundum majores sui partem destruuntur, vel eorum crusta, aut major saltem pars corruat. Quod si tectum corruat, consecrati manent parietes: item si una post alteram pars muri destruat, quia quæcumque pars accedens manet consecrata, cum majus dignum trahat ad se minus. Idque locum habet, etiam si animus sit totam per intervalla Ecclesiam instaurandi, ut ait Nav. Suar. Barbosa; quia intentio illa non officit, quominus consecratio perduret.

61. *Quæst. 5.* Quando execratur altare, & reliqua ad Missam pertinentia? R. altare execratur, si cum fixum est, lapis consecratus removeatur ab inferiori ejus structura, non tamen si aliqui tantum lapides structuræ dimoveantur, neque si tota mensa cum lapidibus alio transferatur. Quod si altare sit portatile, minime execratur, etiamsi ara moveatur a lignis, vel a capsula, ubi ara est inclusa, cum illa capsula non pro forma, sed ad custodiam aræ sit instituta. Textus autem juris prohibentes separationem, intelliguntur de alteri fixo. Sive autem fixum sit, sive portatile execratur, dum ita frangitur, ut in nulla ejus parte consistere possit calix cum patena. In cap. autem 3. *de Consecr.* præcipitur, ut altaris tabula denuo consecratur, *si enormiter fracta fuerit.* An autem ara fieri possit ex duobus lapidibus conjunctis? affirmant aliqui, sed melius negat communis sententia.

62. Calix execratur, si ita frangatur, ut fiat inutilis ad usum sacrificii; ut si foramen fiat in

ejus fundo, non ita si sit in parte ipsius superiore, ita ut retinere possit sacras species. Execratur, etiam, si cuppa separetur a pede, cui est affixa. Quod si pes sit tornatilis, non amittit consecrationem, cum re veram formam non perdat, sed omnes ejus partes sine novo artificio jungi possint. Ita Suarez, Roncaglia, aliique communiter, quamvis aliqui cum S. Antonino velint etiam amitti consecrationem. Sunt etiam, qui affirmant execrari calicem, si pereat inauratio, eo quod tota unctio fiat in superficie calicis. Negant tamen probabilius Lugo, Spöter, Tournelyus cum Suarez, quia licet unctio fiat solum in superficie calicis, tamen tota calicis moles consecratur.

63. An autem calix, qui denuo inauratur, nova indigeat consecratione, res est utrinque probabilis. Afirmat Suarius cum aliis, quia calix consecratur propter contactum sanguinis Christi, adeoque non consecrata illius superficie, necessario calix est consecrandus. Mihi tamen videtur probabilior contraria sententia, cui subscribit Tournelyus; nam si amittendo inaurationem, consecrationem calix non amittit, ut communis est doctrina Theologorum, consequens videtur, ut consecrationem non perdat, si de novo inaufretur; quemadmodum si Ecclesia consecrata dehuo dealbetur, nova non eget consecratione. Superficies enim aurea, quæ recens calici adhibetur, fit sacra per conjunctionem cum calice consecrato, ut pars assuta lacero corporali, manet benedicta ex *c. unico de Consec. Eccl.*

64. Denique vestes sacræ amittunt bene-

dictionem, cum ita destruuntur, ut non possint ulterius deservire ad proprios uniuscujusque usus. Corporale v. g. dum fractione, vel diminutione redditur ineptum ad continendum honeste calicem cum patena; alba, cum ab ea manica abscinditur; cingulum, cum ita rumpitur, ut neutra pars cingere possit; stola cum non potest humeros operire; & idem dicendum, si aliqua ejus pars scinditur, quamvis statim sarciatur, quia jam suam formam amisit. Secus autem si attritis aliqua pars assuatur, vel manente parte principali, & sufficiente, altera annectatur, quia accessorium sequitur principale. Pariter si stola, vel casula duplicata, facili separatione fiant duæ, quarum utraque apta sit ad sacrificium, non perdunt benedictionem.

Nota: quamvis partes rei consecratæ, destructa ejus forma, desinant esse sacræ, non possunt applicari ad usus profanos, sed aut igne consummendæ sunt, aut ad alios sacros usus adhibendæ ex *c. altaris de consecr. V.* alia apud auctorem,

CAPUT VI.

De Missæ applicatione, & stipendio.

65. Sicut solus Sacerdos offerre potest immediate Missæ Sacrificium ex tradita sibi a Christo potestate, ita ipsius est solum applicare ejus fructum sive pro uno, sive pro pluribus, seu vivis, seu defunctis. Hinc valide applicat, etsi peccet, applicando contra voluntatem Superiorum; est enim actus potestatis Ordinis, quæ